

Дзітмаратшурна і Мастацтва

Год выдання 38-ы
№ 45 [2405]
10 чэрвеня 1969 г.
Аўтарак
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНнікаў БССР

5 чэрвеня ў Маскве ў Вялікім Крамлёўскім палацы адкрылася міжнародная нарада камуністычных і рабочых партый.

У нарадзе прымаюць удзел прадстаўнікі 75 камуністычных і рабочых партый. Народа абмяркоўвае наступныя пытанні: «Задачы барацьбы супраць імперыялізму на сучасным этапе і адзінства дзеянняў камуністычных і рабочых партый, усіх антыімперыялістычных сіл» і «Аб дакуменце ў сувязі са 100-годдзем з дня нараджэння У. І. Леніна».

7 чэрвеня на ранішнім пасяджэнні міжнароднай Наряды камуністычных і рабочых партый з вялікай прамовай выступіў кіраўнік дэлегацыі Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Генеральны сакратар ЦК КПСС таварыш А. І. Брэжнеў.

МІЖНАРОДНАЯ НАРАДА КАМУНІСТЫЧНЫХ І РАБОЧЫХ ПАРТЫЙ

МАСКВА. Георгіеўская зала Вялікага Крамлёўскага палаца. Міжнародная нарада камуністычных і рабочых партый.

Фота А. УСЦІНАВА І Т. МЕЛЬНІКА.

ЗА ўмацаванне згуртаванасці камуністаў, за новы ўздым антыімперыялістычнай барацьбы

ВЫСТУПЛЕННЕ КІРАЎНІКА ДЭЛЕГАЦЫІ КПСС ГЕНЕРАЛЬНАГА САКРАТАРА ЦК КПСС ТАВАРЫША Л. І. БРЭЖНЕВА НА МІЖНАРОДНАЙ НАРАДЗЕ КАМУНІСТЫЧНЫХ І РАБОЧЫХ ПАРТЫЙ У МАСКВЕ 7 ЧЭРВЕНЯ 1969 ГОДА

Дарагія таварышы! Асноўнае пытанне парадку дня нашай Наряды—задачы барацьбы супраць імперыялізму на сучасным этапе і адзінства дзеянняў камуністычных і рабочых партый, усіх антыімперыялістычных сіл. З нашага пункту гледжання, у прыватнасці Асноўнага дакумента ясна сфармулявана сучасная праблема, якая ахопліваецца гэтым парадкам дня. ЦК КПСС лічыць, што прасект, роўна як і іншыя дакументы, якія нам трэба будзе разгледзець, адпавядае сучасным задачам камуністычнага руху.

Мы ўпэўнены, таварышы, што наша Народа, на якой прадстаўлена большасць камуністычных партый свету, ад-

грае вялікую ролю ў актывізацыі дзеянняў барацьбы супраць імперыялізму. Яна будзе садзейнічаць згуртаванню ўсяго сусветнага фронту сіл, што выступаюць за мір, дэмакратыю, нацыянальную незалежнасць і сацыялізм.

Разам з тым мы перананаты, што работа Наряды, сумесная барацьба за дасягненне мэт, якія яна намішчы, будзе садзейнічаць і пераадоленню цяжкасцей, што ўзніклі ў камуністычным руху, умацаванню яго згуртаванасці на прынцыповай марксісцка-ленінскай аснове.

Усё гэта яшчэ вышэй узніме аўтарытэт і ўплыў камуністаў сярод шырокіх мас працоўных і усіх прагрэсіўных сіл свету.

Імкнучыся адказаць на выклік сацыялізма, умацаваць свае пазіцыі, імперыялісты аб'ядноўваюць свае намаганні ў міжнародным маштабе, звяртаюцца да розных форм эканамічнай інтэграцыі. Пры падтрымцы і ўдзеле з боку буржуазнай урадаў ствараюцца міжнародныя аб'яднанні манополі. Актывізацыя сваю дзейнасць імперыялістычныя ваенна-палітычныя саюзы.

Зразумела, і цяпер, нягледзячы на ўсё гэта, невыкарнальны міжімперыялістычны супярэчнасці застаюцца важнай заканамернасцю капіталістычнага грамадства. Новую вострыню гэтым супярэчнасцям надае тая акалічнасць, што ў нашы дні ўзмацняецца ўзаемапраціўленне капіталаў гэтых краін, расце ўзаемазалежнасць іх нацыянальных гаспадарак. Рост супярэчнасцей паміж імперыялістычнымі дзяржавамі знаходзіць сваё выражэнне, у прыватнасці, у разладжанні агрэгійных ваенных блокаў, перш за ўсё—НАТО.

Аднак у цэлым сёння, ва ўмовах агуднага крызісу капіталізму, які паглыбляецца, адбываецца пэўнае перамяшчэнне цэнтры цяжару стратэгіі імперыялізму на сусветнай арэне. Палітыка імперыялізму ўсё ў большай ступені вызначаецца класавымі мэтамі агуднага барацьбы супраць сусветнага сацыялізма, нацыянальна-вызваленчых рэвалюцый і рабочага руху.

Няма сумнення, што імперыялізм і надалей будзе імкнуцца знайсці новыя магчымасці, каб прадоўжыць сваё існаванне. Усё гэта мы не можам не ўлічваць у сваёй палітыцы.

Аднак, гаворачы аб гэтых баках сучаснага імперыялізму, не прымяняючы сілу і магчымасці праціўніка, мы разам з тым лічым, што іх не трэба і перавялічваць. Менавіта ў наш час усё востры выступіць глыбокія, сапраўды пераадоленыя ўнутраныя супярэчнасці, якія падточваюць капіталізм, і перш за ўсё—супярэчнасці паміж працай і капіталам. Пад напорам сіл сацыялізма і дэмакратыі працягваецца аслабленне яго сусветных пазіцый. Сёння паўней, чым калі-небудзь, ён раскрывае свае як лад сацыяльнай і нацыянальнай няроўнасці, прыгнёту і насілля.

Дзяржава-маналістычны капіталізм, гіганцкі абгульваючы вытворчасць, дэнтралізуючы кіраванне ёю, да краінскай паглыбляе асноўную супярэчнасць буржуазнага ладу—супярэчнасць паміж грамадскім характарам вытворчасці і прыватнымі спосабамі прысваення. Усё больш відавочнай для народаў становіцца ненатуральнасць становішча, пры якім вытворчыя комплексы, якія абслугоўваюць часам не адну краіну, застаюцца прыватнай уласнасцю кучкі мільянераў і мільярдэраў. Неабходнасць замены капіталістычных вытворчых адносін сацыялістычнымі становіцца ўсё больш настольнай.

Чым далей імперыялізм заходзіць у сваіх спробах прыставацца да абстаноўкі, тым глыбейшы становіцца яго ўну-

транья сацыяльна-эканамічныя антаганізмы. Развіццё капіталістычнай эканомікі адначасна перыядычнымі спадамі. Узмацняецца нераўнамернасць і аднабокасць развіцця асобных краін. Усё гэта не можа не парадкаваць сур'ёзныя цяжкасці ўнутры гэтых краін і росту супярэчнасцей паміж імі. Сведчанне таму—пастаянны бюджэтыныя дэфіцыты, вострыя ўспышкі валютна-фінансавых крызісаў, дарагавізна і інфляцыя, якія сталі ў шасцідзесятныя гады хваробай многіх імперыялістычных краін. Гэту хваробу нярэдка называюць цяпер «паўзучым крызісам».

На фоне небывалых магчымасцей, якія адкрывае сучаснае развіццё навуцы і тэхнікі, асабліва ярка выступае вядомы развіццё імперыялізму пазавіць грамадства ад беднасці і галечы, ліквідаваць беспрацоўе, забяспечыць працоўным і дробным уласнікам вышэй свабоднае ад страху за заўтрашні дзень. Для ўсё большай колькасці людзей становіцца зразумелым, што капітал не можа і ніколі не дапусціць рэальнага ўдзелу працоўных у вырашэнні вытворчых і грамадскіх спраў. Усё больш відавочна становіцца, што імперыялізм вядзе да найглыбейшага заняпаду культурных і маральных каштоўнасцей грамадства.

Узросшыя магчымасці вытворчасці, навуцы і тэхнікі манополі выкарыстоўваюць у сваіх эгаістычных мэтах—для ўзмацнення эксплуатацыі мас, умацавання апарату насілля над імі, машыны ваеннай агрэсіі і авантур. Сацыяльная бездна паміж маналістычнай верхушкай і велізарнымі масамі рабочага класа, усіх працоўных працягвае паглыбляцца. Іншымі словамі, імперыялістычны лад—гэта пастаянная і невыкарнальная пагроза для ўмоў жыцця і самага існавання найшырэйшых народных мас у краінах капітала, дзе ўсё часцей узнікаюць найважнейшыя класавыя канфлікты.

Велізарная небяспека для народаў заклочана і ва ўласнай імперыялізму тэндэнцыі да ліквідацыі дэмакратычных свабод, да фашызмаў грамадска-палітычнага жыцця. Яшчэ У. І. Ленін падкрэсліваў, што імперыялізм уласціва рэакуцы на ўсёй лініі. У шасцідзесятныя гады з'явілася шмат новых перанануўчых доказаў гэтага.

У найбольш развітых капіталістычных краінах хутка расце ўплыў так званатага ваенна-прамысловага комплексу, г. зн. саюза буйнейшых манополі з ваеннай і дзяржаўным апаратам. Гэты злавесны саюз аказвае ўзрастаючы ўплыў на палітыку многіх імперыялістычных дзяржаў, робіць яе яшчэ больш рэакцыйнай і агрэсіўнай.

Там, дзе эксплуататары аказваюцца не ў стане забяспечыць патрэбы ім «парадак» у рамках буржуазнай дэмакратыі, улада перадаецца ў рукі адкрыта тэрарыстычных рэжымў фашызмага толку. Прыкладаў таму ў наш час намала. Гэтыя рэжымы карыстаюцца фінансавай і палітычнай падтрымкай з боку прыватных колаў імперыялістычных дзяржаў і буйнейшых манополі.

Імперыялізм з'яўляецца сёння найвільнейшай пагрозай і для свабоды і незалежнасці народаў буйных калоній. І цяпер, пасля крушэння асноўных устояў каланіяльнай сістэмы імперыялізму, неад'ёмнай яго рысай працягвае заставацца агрэсіўнае прыродных багаццяў і эксплуатацыя працы насельніцтва больш слабых і менш развітых краін, хоць імперыялісты і

(Працяг на 2-й стар.)

I. СУЧАСНАЯ МІЖНАРОДНАЯ АБСТАНОЎКА І ЗАДАЧЫ АНТЫІМПЕРЫЯЛІСТЫЧНАЙ БАРАЦЬБЫ

Таварышы! З таго часу, калі прадстаўнікі кампартый усіх кантынентаў апошні раз сабраліся, каб разам намішчы далейшы шляхі сваёй рэвалюцыйнай барацьбы, прайшло амаль дзесяць гадоў. Гэта быў вельмі важны, насычаны падзеямі дзень. Нам, камуністам, ён прынес намала поспеху, ад перады. Нам, камуністам, ён прынес намала поспеху, ад перады. Нам, камуністам, ён прынес намала поспеху, ад перады.

Мы з вялікай увагай выслушалі прамовы таварышаў, што тут выступілі, якія закранулі рад важных пытанняў антыімперыялістычнай барацьбы. Нам даручана Цэнтральным Камітэтам КПСС выкасаць тут, у святле асноўнай задачы, якой прысвечана Народа, пункт гледжання нашай партыі па некаторых праблемах міжнароднага развіцця за апошнія гады.

Усё мы аднадушны ў тым, што імперыялізм як грамадская сістэма быў і застаецца галоўнай перашкодай на шляху гледаючых паміжнароднага галоўнага чалавечтва да перамогі свабоды, міру і дэмакратыі.

Народы праціўляюць імперыялізму суровы рахунак. Па яго віне застаюцца нявырашанымі карэнныя праблемы, якія востра стаяць перад чалавечтвам і якія яго магло б паспяхова вырашыць ужо сёння. Імперыялізм быў і застаецца галоўнай перашкодай не толькі камуністычнага руху, але і ўсіх барацьбытоў за правы працоўных, за абавязанне народаў ад сацыяльнага і нацыянальнага прыгнёту.

Нам, камуністам, ясная сацыяльная сутнасць імперыялізму і яго месца ў гісторыі. Аднак для вызначэння канкрэтнай праграмы антыімперыялістычнай барацьбы неабходна не

толькі правільнае разуменне сутнасці імперыялізму, яго прыроды. Неабходна таксама ўважлівае вывучэнне новых з'яў, глыбінных працэсаў, якія разгортваюцца ў свеце капітала. Ленінская тэорыя імперыялізму дае ключ да разумення і тых канкрэтных аслабленняў, якімі вызначаецца імперыялізм на сучасным этапе свайго развіцця.

Што ж можна сказаць аб аслабленнях імперыялізму за апошнія дзесяцігоддзі? У чым яго сіла і слабасць у нашы дні і галоўнае—чым ён небяспечны для народаў?

З усё большай сілай уплываюць на ўнутраныя працэсы і палітыку імперыялізму рост магутнасці сацыялізма, ліквідацыя каланіяльных рэжымў, напіск рабочага руху. Многія важныя аслабленні сучаснага імперыялізму тлумачацца тым, што ён вымушан прыставацца да новых умоў, да ўмоў барацьбы дзювох сістэм.

Перш за ўсё мы не можам не ўлічваць, што імперыялізм нашых дзён усё яшчэ мае магутны, высокаарганізаваны вытворчы механізм. Мы не можам не ўлічваць, што сучасны імперыялізм выкарыстоўвае і тыя магчымасці, якія дае яму усё большае зрощванне манополі з дзяржаўным апаратам. Усё шырэй распаўсюджваюцца праграмаванне і прагназаванне вытворчасці, дзяржаўнае фінансаванне тэхнічнага прагрэсу і навуковых даследаванняў, меры, накіраваныя на пэўнае абмежаванне рыначнай стыхіі ў інтарэсах буйнейшых манополі. У раздэ краін гэта прыводзіць да пэўнага павышэння эфектыўнасці грамадскай вытворчасці.

Эканамічны і навукова-тэхнічны поспехі сацыялістычных краін, класавая барацьба прымушаюць капітал ісі і на пэў-

ЗА ўмацаванне згуртаванасці камуністаў, за новы ўздым антыімперыялістычнай барацьбы

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

вымушаны цпер дзейнічаць больш хітра, грабіць больш замаскіравана. Супраціўленне народаў краін, якія вызваліліся, палітыцы некапіталізму стварэа новы важны фронт антыімперыялістычнай барацьбы.

Адна з самых сур'ёзных небяспек, якія нясе імперыялізм народам усёго свету, — гэта пагроза новай сусветнай вайны. Мільярдныя заб'яды быў неадной рысай імперыялізму. Але сёння ён дагнугу сапраўды небывалых маштабаў. Імперыялізм — вынік таго, што праца многіх мільянаў людзей, выдатны дасягненні чалавечага розуму, таленту аучоных, даследчыкаў, інжынераў накіроўваюцца не на карысць чалавечтву, служач не справе прагрэсу і пераўтварэння жыцця на зямлі, а на выкарыстоўваюцца за варварскімі, рэакцыйнымі мэтамі, для патрэб вайны — гэтага найважнейшага бедства для народаў. Гэта, таварышы, не гучныя словы, а самыя рэальныя факты. Дастаткова сказаць, што ваенныя расходы ЗША на працягу апошніх пяці гадоў склалі амаль 350 мільярдў долараў, гэта значыць на 20 процантаў больш, чым за ўсе гады другой сусветнай вайны. Але цпер імперыялістычныя ўлады складаюць новыя планы пераварэння ўзброенай, разлічаны на цэлыя дзесяцігоддзі наперад. Іх ажыццяўляе ляжа новым вялікім цяжарам на плечы працоўных, павялічыць небяспеку ўзнікнення новай сусветнай вайны.

Толькі ў шасцідзятая гады ЗША і іншыя імперыялістычныя дзяржавы ўчынілі ўзброеныя напады на В'етнам, Кубу, Панаму, Дамініканскую Рэспубліку, арабскія краіны — гэты пералік можа быць прадоўжаны.

Палітыка авантур у спалучэнні з фактам накалення гадоўным імперыялістычным дзяржавамі запасаў зброі масавага знішчэння робіць імперыялізм нашых дзён пастаяннай пагрозай міру ва ўсім свеце, пагрозай для жыцця многіх мільянаў людзей, для існавання цольных народаў. Таму барацьба супраць імперыялізму ёсць у той жа час барацьба за вызваленне чалавечтва ад пагрозы сусветнай тэрмаднарнай вайны. Узвільненне барацьбы народных мас за трывалы мір — адна з важнейшых задач міжнароднага камуністычнага руху, і значэнне гэтай задачы ў нашы дні не толькі не змяншаецца, але пастаянна ўзрастае.

Мы мяркую, што было б велізарнай памылкай дапусціць недаўважліва вайнаў небяспекі, якія ствараюцца імперыялізмам, і пераключыць усё галоўнае і сур'ёзнае ў імперыялізмам ЗША. Трэба, каб мільяны людзей зразумелі, што нясуць чалавечтву імперыялістычная палітыка разважанага войнаў, існаванне агрэсіўных блокаў, курс на рэвізію дзяржаўных гравіц, якія складаліся, надружына дзейнасці супраць краін сацыялізма і прагрэсіўных рэжымаў у маладых нацыянальных дзяржавах. Наша задача — дабіцца, каб народы не толькі зразумелі ўсю небяспеку гэтай палітыкі імперыялістаў, але і памножылі свае намаганні ў барацьбе за тое, каб сараць агрэсіўныя задумы імперыялістаў.

Важнейшая форма барацьбы супраць пагрозы разважанага імперыялізмам новай сусветнай вайны — гэта арганізацыя калектыўнага адпору дзеянню агрэсараў у выпадках, калі яны ў тым ці іншым раёне свету пачынаюць ваенныя авантуры. Самы яркі прыклад таго — адпор, які атрымала агрэсія ЗША ў В'етнаме. Герцайна барацьба в'етнамскага народа супраць інтэрвентаў злілася ў адно з рашучай і эфектыўнай вайнай і эканамічнай дапамогай СССР і іншых краін сацыялізма, з шырокім народным рухам салдарнасці з ахвярамі агрэсіі, які разгарнуўся амаль ва ўсіх краінах свету, уключаючы і ЗША. Усё гэта прыводзіць да таго, што агрэсарам не ўласціва дабіцца сваіх мэт, а разважана імі вайна пераўтвараецца ў дэманстрацыю іх банкруцтва.

Вось, таварышы, нагляднае сведчанне таго, што імі камуністы розных краін дзейнічаюць у адным напрамку і мабілізуюць на актыўную барацьбу шырокія народныя масы, то агрэсіўныя акты імперыялістаў чакае правад.

Сёння імперыялізму процістаяць магутныя сілы. Яны вядуць супраць яго насыпныя наступальныя б'і. Дазволяе спыніцца на некаторых пытаннях барацьбы супраць імперыялізму асноўных рэвалюцыйных атрадаў сучаснасці.

Таварышы! Усе мы выходзім з таго, што сусветная сістэма сацыялізма — рэвалюцыйная сіла і апора антыімперыялістычнага руху. Чым вострыя і большае процістаянне новага і старога свету, тым большае значэнне набываюць выкарыстанне ўсіх магчымасцей, закладзеных у новым грамадскім ладу, умацаванне магутнасці сацыялістычных краін, шырокая і ўсебаковая каардынацыя іх намаганняў.

Шасцідзятая гады зоймуць у гісторыі сусветнага сацыялізма асабліва месца. Імяна ў гэты дзесяцігоддзе многія брацкія краіны завяршылі стварэнне асноў сацыялізма і перайшлі да будаўніцтва развітага сацыялістычнага грамадства. Становіцца больш сталым, сацыялістычны лад усё паўней раскрывае перавагі сваёй эканамічнай і сацыяльна-палітычнай арганізацыі, уласцівага аму сапраўднага дэмакратызму. Усё гэта — рэальны, важны ўклад у нашу агульную справу — справу ўмацавання антыімперыялістычнага фронту.

З гэтага ж пункту погляду мы разглядаем і такую першарадную важнасць праблему, як умацаванне адзінства сацыялістычных дзяржаў. Нельга не бачыць, што, нягледзячы на паўныя цяжкасці, ідзе здаровы працэс кансалідацыі краін сацыялізма — працэс, які знаходзіць канкрэтнае ўвасабленне ў развіцці ўсебаковага супрацоўніцтва паміж імі.

Такое супрацоўніцтва — важны фактар развіцця кожнай сацыялістычнай краіны. Разам з тым і гэта трэба падкрэсліць асобна — яно з'яўляецца магутнай асобай антыімперыялістычнай барацьбы, яно панамажае сілы ўсіх брацкіх б'і за мір і сацыялізм.

У нашы дні становіцца на фронце антыімперыялістычнай барацьбы ў многім вызначэннае ходам эканамічнага сабораўніцтва сацыялізма з капіталізмам. Можна з дазважэннем сказаць, што ў гэтай галіне краіны сацыялізма дабіліся немалых дасягненняў. Калі ўзяць, напрыклад, краіны, якія ўваходзяць у Савет Эканамічнай Узаемадапамогі, то за апошнія дзесяць гадоў іх нацыянальны даход павялічыўся на 93 проценты, у той час як у развітых капіталістычных дзяржавах нацыянальны даход за гэты ж перыяд узрос на 63 проценты. Займаючы 18 процантаў тэрыторыі і мачы ўсяго 10 процантаў насельніцтва зямнога шара, краіны СЭУ выпускуаюць цпер прыкладна трэць сусветнай прамысловай прадукцыі. На гэтай аснове расце жыццёвы ўзровень працоўных, павялічваюцца магчымасці для далейшага паспяховага развіцця эканомікі, навукі і культуры.

Адначасова працягваюцца паглыбленне і ўдасканаленне эканамічнага супрацоўніцтва паміж краінамі сацыялізма. Прычым у гэтай галіне, як і ў галіне развіцця народнай гаспадаркі асобных краін, гадоўны ўпер цпер робіцца на якасны бок, на павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці і эканамічных сувязей. Імяна вырашчэнне гэтай задачы закляны служыць эканамічныя рэформы, якія ажыццяўляюцца ў еўрапейскіх сацыялістычных краінах. Гэтым жа мэтам служыць і комплексная, доўгатэрміновая праграма далейшага развіцця сацыялістычнай інтэрнацыі, асноўныя напрамкі якой вызначаны на спецыяльнай сесіі Савета Эканамічнай Узаемадапамогі, якая адбылася нядаўна ў Маскве.

Каб выканаць гэтыя рашэнні, трэба будзе намята паправаць. Але мы на правільным шляху. І мы ўпэўнены, што, ідучы па ім, садружнасць брацкіх краін паскорыць перамогу над капіталізмам у эканамічнай галіне. Выразненне гэтай задачы адпавядае інтарсам не толькі саміх сацыялістычных краін, але і інтарсам сусветнай рэвалюцыйнай барацьбы ў цэлым.

Важным фактарам антыімперыялістычнай барацьбы з'яўляецца асабліва ўважлівае супрацоўніцтва сацыялістычных дзяржаў. Такое супрацоўніцтва, як паказвае практыка, павялічвае ўплыў сацыялізма на ход сусветных падзей, садзейнічае ўзрастанню яго ролі ў барацьбе супраць імперыялізма.

Асабліва трэба адзначыць работу, праведзеную ў гэтых адносінах у рамках арганізацыі Варшаўскага Дагавору, гэтага належага інструменту абароны сацыялізма і міру. На працягу гадоў гадоў на сесіях Палітычнага Кансультаўнага камітэта гэтай арганізацыі калектыўна разглядаюцца ключавыя праблемы міжнароднага жыцця — праблемы, якія непасрэдна звязаны з умацаваннем міру і развіццём мірнага супрацоўніцтва паміж народамі, з барацьбай супраць агрэсіўнай палітыкі імперыялістаў. Гэта сумесная работа дапамагла нашым краінам дабіцца ў рэалізацыі значч

ных поспехаў, якія ўмацоўваюць міжнародны пазіцыі сацыялізма, справу міру ў Еўропе і ва ўсім свеце.

Барацьба сацыялістычных краін супраць імперыялізму — барацьба не толькі эканамічная і ідэяна-палітычная. Імперыялізм, які быў і застаецца агрэсіўным па сваёй прыродзе, пастаянна павялічвае сваю ваенную машыну і, як паказалі падзеі ў В'етнаме, гатовы пусціць яе ў ход. Для абароны сацыялістычных заваяў патрэбна і сіла, прытым сіла немалая. Вось чаму КПСС, як і іншыя кампартыі краін сацыялізма, імкнучы вырашаць гэтыя праблемы саючасова і творча, паслядоўна кіруючыся прынцыпамі марксізма-ленінізма, улічваючы канкрэтныя ўмовы сваёй краіны і міжнародную абстаноўку.

Дабавуючыся далейшага ўмацавання брацкіх адносін паміж суверэннымі і раўнапраўнымі сацыялістычнымі дзяржавамі, мабілізуючы працоўных на новыя перамогі ў будаўніцтве сацыялізма і камунізма, камуністычныя партыі, якія кіруюць будаўніцтвам новага грамадства, выконваюць абавязанне перад сваімі народамі і свай інтэрнацыянальны абавязак перад рабочым класам усёго свету.

Таварышы! Адзін з рашучых участкаў антыімперыялістычнай барацьбы праходзіць, зразумела, у саміх капіталістычных краінах. Удары, якія рэвалюцыйныя сілы наносяць па імперыялізму ў саміх яго штаб-кварталах, вельмі важныя для ўсяго сусветнага развіцця. Шасцідзятая гады ўнеслі шмат новага і на гэтым фронце барацьбы.

Васпярэчным фактам з'яўляецца абстрактнае класовае барацьбы ў капіталістычным свеце. Дастаткова сказаць, што ў развітых капіталістычных краінах з 1960 па 1968 год уключна прынялі ўдзел у забастовакнай барацьбе ў агульнай складанасці звыш 300 мільянаў чалавек супраць 150 мільянаў за перыяд з 1914 гадоў. Ужо адзін гэты факт даказвае негугнаўнасць сцвярдзенняў аб аслабленні баявога духу рабочага класа.

Важна, таварышы, падкрэсліць і другое асаблівасць гэтай перыяду Калі ішча нядаўна ў капіталістычным свеце былі краіны, якія буржуазія разглядала як ачагі таг званата «сацыяльнага міру», то цпер таіх краін наогул няма. Барацьба працоўных за свае надзвычайныя інтарэсы кіпіць усяды — ад ЗША, дзе ў мінулым годзе было каля 5 тысяч забастовак, да Японіі, дзе ў «веснавым наступленні» працоўных у тым жа годзе прынялі ўдзел 14 мільянаў чалавек; ад Францыі, дзе ў маі — чэрвені 1968 года баставала каля 10 мільянаў чалавек, і Італіі, дзе ва ўсеагульнай забастовацы ў лютым 1969 года ўдзельнічалі 18 мільянаў, да Уругвая і Чылі, дзе зноў і зноў успыхваюць масавыя забастовакі і дэманстрацыі працоўных.

Вельмі вялікае значэнне мае тое, што бастуючым усё часцей улада навіязвае капіталістам свае патрабаванні. Гэта ўспявае ў расшырэнне фронту барацьбы. Рабочы клас наглядна пераконваецца ў тым, што хоць буржуазія ўсё яшчэ робіць контратакі, але сілы ў яе далёка не тыя, што былі калісьці.

Ва ўмовах змянення сувядносін сіл на сусветнай арэне і абстрактнага класовае барацьбы ў буржуазных краінах капіталізму прыходзіцца выкарыстоўваць новыя сродкі і метады барацьбы, якія ў многім, здавалася б, нават супярэчаць прывычным «капіталістам» рысам капіталістычнай сістэмы. Імкнучыся ўмацаваць свае сацыяльныя тылы, капіталісты пачы з метадамі падаўлення ідучы на частковае задавальненне патрабаванняў працоўных. — гэты, вядома вызначаны Леніна, спосаб «ступак няважнага, захавання важнага» (т. 31, стар. 158), сеюць ілюзіі, быццам рабочы клас можа дабіцца ажыццяўлення сваіх спадзяванняў на шляхах пагадненняў з падпрывыцамі, без рэвалюцыйнага пераўтварэння грамадства, у рамках капіталістычнага ладу.

У многіх капіталістычных краінах нямаю людзей трапіла ў далон гэтых ілюзіяў. Гэта ж факт, напрыклад, што ў ходзе выбараў значная частка рабочых аддае свае галасы кандыдатам-капіталістам і іх стаўленікам. Аднак, нягледзячы на ўсе хітрыя капіталісты, у ходзе сацыяльнай барацьбы ў шасцідзятая гады намяціліся такія зрухі на карысць рэвалюцыйных сіл, значэнне якіх цяжка пераацаніць.

У гэтай абстаноўцы перад камуністамі паўстаюць новыя праблемы і новыя задачы, паспяховае вырашэнне якіх у многім прадвызначае далейшае развіццё барацьбы за рабочую справу.

Перш за ўсё, як правільна адзначаюць многія брацкія партыі, камуністычным руху неабходна зрабіць вывады з таго бясспрэчнага факта, што ў капіталістычным свеце рэзка ўзмацняецца напор шырокіх народных мас, якія патрабуюць сацыяльных пераўтварэнняў. Пры гэтым характэрна, што класавая барацьба усё часцей пераплетаецца з выступленнямі працоўных супраць ваенных авантур імперыялістаў, супраць адраджэння фашызму, за захаванне і расшырэнне дэмакратычных свабод, за нацыянальную незалежнасць.

Рэзка абстрактнае антаганізм паміж імперыялізмам, які ўзмацняе сацыяльны прыгнет, адмаўляе дэмакратыю, і народных масамі, што змагаюцца за свае жыццёвыя інтарэсы, імкнучыся да свабоды і дэмакратыі. У рэалізацыі гэтых інтарэсаў у народзе такое вялікае, што часам бывае недастаткова іскры, каб успыхнуць магутны сацыяльны выбух. Такія выбухы дабываюцца усё часцей, у тым ліку ў Злучаных Штатах, дзе сплеліся ў тугі вузел вострыя сацыяльныя супярэчнасці, барацьба супраць вайны ў В'етнаме, барацьба за грамадзянскія правы неграў. Імперыялізм даўно ўжо не сутыкаецца з такімі бурнымі формамі сацыяльнага пратэсту і агульнадэмакратычнымі выступленнямі такога маштабу і напалу, як сёння. Усё часцей разам з рабочым класам у гэту барацьбу актыўна ўступаюць шырокія масы сялянства, інтэлігенцыя, служачыя, студэнцтва, сярэднія слаі гарадскога насельніцтва.

У гэтых умовах у ходзе антыімперыялістычнай барацьбы ў развітых капіталістычных краінах немінуа ўзнікаюць элементы нечаканасці і сур'ёзнасці. Выпук паказвае, што ў такой абстаноўцы асабліва важнае значэнне набывае праблема адносін рабочага класа са сваімі саюзнікамі. Гутарка ідзе як аб сумесным правядзенні тых ці іншых канкрэтных палітычных акцыяў, так і аб распрацоўцы планаў працяглага супрацоўніцтва на ўзсёмна прыёмнай аснове.

Як правільна сказана ў праекце Асноўнага дакумента нашай Наряды, цпер ствараюцца спрыяльныя пераумовы для аб'яднання ўсіх дэмакратычных плыняў у палітычны саюз, здольны рашучым чынам абмежаваць ролі манопалій у эканоміцы краін, пакласці канец уладзе буйнога капіталу і ажыццявіць такія карысныя пераўтварэнні, якія забяспечыць спрыяльныя ўмовы для барацьбы за сацыялізм.

Вядучая сіла саюза — рабочы клас. Толькі рабочы клас у стане прывесці гэты саюз да перамогі, узяць барацьбу на новую ступень, забяспечыць поўнае знішчэнне ўлады капіталу і перамогу сацыялізма. Ніжы іны клас, ніжы іны сацыяльны слой грамадства не з'яўляецца такім арганізаваным і моцным. Колькасць радоў рабочага класа велізарная. Яго рэвалюцыйны вопыт надзвычай багаты. Яго ідэіны, культурны і духоўны ўзровень расце з год у год. Яго палітыка-маральны аўтарытэт у грамадстве назмерна павысіўся.

Узмацняючы сваю работу ў радах рабочага класа, у тым ліку і сярод той, даволі значнай яго часткі, якая не ахоплена прафсаюзамі, камуністычныя партыі капіталістычных краін уключаюць вялікую ўвагу сваёй дзейнасці ў самых розных масавых арганізацыях з удзелам рабочых — у напераці, у спартыўных таварыствах, у дэмакратычных колах рэлігійных арганізацыяў, што ўдзельнічаюць у барацьбе за мір, — словам, усюды, дзе ёсць масы працоўных.

Важнае значэнне захоўвае работа сярод сялянскіх мас капіталістычных дзяржаў. Працоўнае сялянства застаецца галоўным саюзнікам рабочага класа, нягледзячы на тое, што колькасць яго ў развітых капіталістычных краінах значна скарацілася. Працэс кантрацтыўна сельскагаспадарчай вытворчасці ў руках буйных падпрывыцаў вядзе да ўзмацнення разарэння дробных і сярэдніх фермераў і абстрактнага сацыяльнага супярэчнасцей у вёсцы. 60-я гады ў многіх нацыянальных краінах азнаменаваліся буйнымі сялянскімі забастовакнай, прычым сяляне, якія змагаюцца за свае правы, усё часцей выступаюць за адзінства дзейнасці з рабочым класам.

Па-новаму паўстаюць цпер многія пытанні работы з інтэлігенцыяй, асабліва з той не часткай, якая разам з рабочым класам занята ў прамысловасці і падвараецца усё большай акуптацыяй. Прафесія, якая патрабуе разумовай працы, робіцца усё больш масавым. Інквізіцыйна-тэхнічная інтэлігенцыя ў капіталістычных краінах фарміруецца цпер не толькі з прадстаўнікоў буржуазіі, але і з сярэдніх слаёў, а часткова

і з прадстаўнікоў працоўных. Усё гэта ў значнай ступені мяняе адносіны інтэлігенцыі да капіталістычнага ладу, збліжае яе інтарэсы з інтарэсамі рабочага класа.

Камуністычныя партыі не могуць не ўлічваць гэтых змен. Як паказвае вопыт, умацаванне іх работы з інтэлігенцыяй павышае яе актыўнасць у антыімперыялістычнай барацьбе.

Натуральна тая вялікая ўвага, якую брацкія партыі ўдзяляюць цпер работе сярод моладзі. Гэта ж факт, што маладое пакаленне ў краінах капіталу, у тым ліку студэнцтва, ахоплена рэвалюцыйным хваляваннем. Моладзь актыўна змагаецца супраць імперыялістычнага войнаў, супраць мілітарызацыі буржуазнага грамадства, супраць спроб буржуазіі ўрэзаць дэмакратычныя правы працоўных.

У наступных моладзі, прада, часта яшчэ адчуваецца недахоп палітычнага вопыту і сувязі з авангардам рэвалюцыйнай барацьбы. Таму яе выступленні нярэдка набываюць сур'ёзны характар і выражаюцца ў палітычна нестайных формах. Гэта спрабуюць выкарыстаць экстрэмісцы, па сутнасці варожыя камунізму элементы, а часам і прамая агента імперыялістаў. Можна не сумнявацца, аднак, што, аналізуючы тэорыяй навуковага сацыялізма і ўзброеныя вопытам класавых б'ітваў, маладыя брацкія партыі супраць імперыялізму здзейснаць вялікія справы.

Такім чынам, усё гаворыць аб тым, што магчымасці антыімперыялістычнай барацьбы расшыраюцца. Выпук рады брацкіх партыі, якія ўмеа выкарыставаць гэтыя новыя магчымасці, сведчыць аб тым, што перспектывы дзейнасці камуністаў у капіталістычных краінах шырокія. Аб гэтым, каб браць падзеі самага апошняга часу, сведчаць, напрыклад, галасы пятай часткі ўсіх выбаршчыкаў Францыі, аддаўшы ў першым турні выбарчых выбараў за вядомага дзеяча Французскай кампартыі, вэтэрана міжнароднага камуністычнага руху таварыша Жака Дюкло.

З павелічэннем магчымасцей антыімперыялістычнай барацьбы адпаведна ўзрастае ролі камуністычных партыі, іх работы ў масах. Ад дзейнасці камуністаў у многім будзе залежаць сусветнае развіццё ў заключнай трэці 20 га стагоддзя. Нельга не бачыць, што цпер узмацняецца высвятленне не толькі матэрыяльных, але і сацыяльна-палітычных пераумов для рэвалюцыйнай змены капіталізму новым грамадскім ладам, для сацыялістычных рэвалюцый.

Згуртаваючы баявыя рады стойкіх рэвалюцыйнараў, несуты марксісцка-ленінскую ідэалогію ў масы рабочых, аднаўляючы вакол рабочага класа яго саюзнікаў, камуністы выконваюць сваю гістарычную місію ў барацьбе супраць імперыялізму, за перамогу сацыялізма.

Таварышы! Адзін з важных і актыўных атрадаў сусветнага антыімперыялістычнага фронту — гэта брацкія партыі за нацыянальнае і сацыяльнае вызваленне ў краінах Азіі і Афрыкі.

Шасцідзятая гады ўнеслі значныя змены ў расстаноўку сіл у гэтай зоне свету. За гэты час 44 б'ілыя калоніі заваявалі незалежнасць. Аднак пад ярмом каланіяльнага рабства знаходзіцца яшчэ больш чым 35 мільянаў чалавек. Народы апошніх калоній вядуць гарачую, яе прайва, узброеную барацьбу за сваё вызваленне. Савецкія камуністы паклаю і поўнасцю падтрымліваюць гэту справядлівую барацьбу.

Важным дасягненнем рэвалюцыйных сіл, сур'ёзным паражэннем імперыялізму з'яўляецца сацыялістычная арыентацыя рады маладых дзяржаў Афрыкі і Азіі. Гэтыя краіны дабіліся першых поспехаў у ажыццяўленні глыбокіх сацыяльна-эканамічных пераўтварэнняў. Тым самым на практыцы зноў паўтвараецца ланіска вывад аб тым, што ў нашы эпоху народы, якія вызваляюцца ад каланіяльнага прыгнёту, могуць ісці па шляху сацыяльнага прагрэсу, мінуўчыя капіталізм. Аднаю з важнейшых умоў, якія робяць такое развіццё магчымым, з'яўляецца супрацоўніцтва маладых прагрэсіўных дзяржаў з сацыялістычнымі краінамі.

Дзяржавы, якія сталі на шлях некапіталістычнага развіцця, уносяць рэальны ўклад у справу антыімперыялістычнай барацьбы. Прада, такіх дзяржаў яшчэ нямамо і ў іх развіцці сустракаецца нямаю цяжкасцей. Не гаворачы ўжо аб сур'ёзных унутраных праблемах, якія захоўваюцца, нельга забываць, што імяна супраць прагрэсіўных дзяржаў Афрыкі і Азіі перш за ўсё накіравана падрыўная палітыка імперыялістаў на гэтых кантынентах. Але ніякі цяжкасці не могуць прыгнечыць значэння галоўнага факта: пакладзен пачатак прышчэпаванню новаму напрамку развіцця краін, якія вызваліліся ад іх. Іх прыклад будзе імпульсам для пераацэнкі, чым больш паспяхова будзе развіццё ваеннага, культурна рэвалюцыйна-дэмакратычных краін, чым паўней стануць раскрывацца перавагі некапіталістычнага шляху.

Камуністы лічць дапамогу і падтрымку гэтым маладым краінам адной з важнейшых задач сваёй міжнароднай палітыкі. Шырока вядома, якую работу ў гэтым напрамку праводзіць камуністычны і рабочы партыі сацыялістычных краін. Немалыя магчымасці ў гэтых адносінах маюць і брацкія партыі краін развітага капіталізма.

У выніку недастаткова арганізаванасці або паспучнасці прагрэсіўных сіл у рэалізацыі каланіяльнага свету пасля абвешчання палітычна незалежнасці ўладу захавалі рэакцыйныя элементы, цесна звязаныя з імперыялізмам. У некаторых з іх гаспадарыць ваенныя дыктатары, пануе экзар супраць усіх прагрэсіўных сіл. Імперыялістычныя дзяржавы выкарыстоўваюць тэрыторыі многіх з гэтых краін для сваіх агрэсіўных мэт, у прыватнасці, для стварэння ваенных баз. Умовы барацьбы камуністаў і іх саюзнікаў у гэтых краінах у многім падобны да ўмоў каланіяльнага перыяду.

Аднак аб значнай частцы дзяржаў, якія вызваліліся ад каланіяльнага залежнасці, можна, бадай, сказаць, што іх далейшы шлях яшчэ не вызначаны дастаткова выразна. Там ідзе напружанае барацьба за будучыню паміж прагрэсіўнымі сіламі і інтэрнацыянальнай рэакцыяй, якую падтрымлівае імперыялізм. У гэтых краінах паглыбляецца працэс унутранага сацыяльнага размежавання. Працоўныя масы ўсё больш актыўна патрабуюць ажыццяўлення глыбокіх пераўтварэнняў, здольных на справе вырашыць карысныя праблемы, якія вядуць іх. У той жа час вярхі нацыянальнай буржуазіі, кіруючыся сваімі класавымі інтарэсамі, супрацьлюцца сацыяльным прагрэсу і правядзенню паслядоўна антыімперыялістычнага курсу. На гэтай глебе разгортаецца усё больш вострая класавая барацьба.

Задачы, што ставяць перад краінамі, якія вызваліліся, складаныя і разнастайныя. Гутарка ідзе аб тым, каб замацаваць заваяваную незалежнасць, дабіцца стварэння самастойнай нацыянальнай эканомікі, пераадолець адсталасць, атрыманую ў спадчыну ад мінулага. Усё гэта можа быць дасягнута толькі на шляхах прагрэсіўнага сацыяльнага развіцця і паслядоўнай барацьбы супраць імперыялізму, на шляхах саюза з сацыялістычнымі краінамі і міжнародным рабочым рухам.

Імперыялізм вядзе актыўную дзейнасць, каб затармазіць рух да незалежнасці і сацыяльнага прагрэсу, захаваш свае б'ілыя калоніі ў рамках капіталістычнай сістэмы, захаваш іх як аб'екты эксплуатацыі, хоць і ў змененых формах. Робячы сілы спрабуюць унутрана аслабіць краіны, якія сталі на шлях развіцця, процістаячы іх адна адной, ускладняць іх кантакты з сацыялістычнымі светам.

Усё гэта з'яўляецца сур'ёзнай пагрозай для будучыні маладых незалежных краін. Народы гэтых краін паступова ўсведамляюць, што некаліталізм не менш небяспечны, чым каланіялізм. А гэта азначае, што наперадзе — вострыя б'ітвы паміж брацкімі партыі за сапраўдную свабоду і тым, хто хацее бы абліцтва маладыя нацыянальныя дзяржавы ланцугамі новага рабства. І ў гэтай барацьбе рашучае значэнне набывае фарміраванне трывалых саюзаў ўсіх прагрэсіўных, усіх антыімперыялістычных сіл.

Сёння цэнтральнае пытанне рэвалюцыйнага прагэсу ў Азіі і Афрыцы — гэта пытанне аб пазіцыі сялянства, якое складае там большасць насельніцтва.

(Працяг на 3-й стар.)

МІЖНАРОДНАЯ НАРАДА КАМУНІСТЫЧНЫХ І РАБОЧЫХ ПАРТЫЙ ЗА ЎМАЦАВАННЕ ЗГУРТ АВАНАРДСЬКІХ КАМУНІСТАЎ, ЗА НОВЫ ЎЗДЫМ АНТЫМПЕРЫЯЛІСТЫЧНАЙ БАРАЦЬБЫ

[Заканчана. Пачатак на 1-й, 2-й і 3-й стар.]

Без барацьбы за адзінства міжнароднага камуністычнага руху нельга вырашыць і задачу аднаго нашага часу — стварэнне сусветнага антыімперыялістычнага фронту.

Таварышы! Есць яшчэ адно пытанне — прытым пытанне надзвычай важнае, — якое мае самую непасрэдную адносінку да парадку дня нашай Наряды. Думам, усё тут прысутныя таварышы згодзіцца з тым, што атрымаць перамогу ў барацьбе супраць імперыялізму, дабіцца ўмацавання адзінства нашага руху і ўсіх антыімперыялістычных сіл немагчыма, не разгарнуўшы самага актыўнага наступлення на буржуазную ідэалогію.

Імперыялізм не можа разлічваць на поспех, адкрыта абвешчваючы свае сапраўдныя мэты. Ён вымушан ствараць сапраўдную сістэму ідэалагічнай міфаў, якія затуманяюць сапраўдны сэнс яго намераў, усяляюць пільнасць народаў. Для гэтага ім створаць цэлыя імперыялістычныя машыны, якія выкарыстоўваюць усе сучасныя сродкі ідэалагічнага ўздзеяння. На самай справе, таварышы, штодзённая і ўдзель і ўначы прапоўняе народ амаль усёю ажнога шара падваржэння ў той ці іншай меры ўдзельна буржуазнай прапаганды, буржуазнай ідэалогіі. Наёмы і ідэалогіі імперыялістычна стварылі спецыяльную сфэраўдзельную, разлічаную на адурманьванне мас, на прытуленне іх грамадскай свядомасці. Барацьба супраць яе тэатрыянага ўплыву на працоўных — важны ўчастак работы камуністаў.

У нас, таварышы, есць магучы зброй барацьбы супраць буржуазнай ідэалогіі — гэта важны ўчастак работы камуністаў ва ўсіх краінах. Асабліва хателася б падкрэсліць у гэтай сувязі значэнне ўдзельна намагаюцца браціх партый, узамежнай падтрымкі ў ажыццэўленні канкрэтных дзеянняў, накіраваных на выкрывіццё ідэалагічных выдумак праціўнікаў камунізму.

Камуністы заклікаюць іці ў авангардзе барацьбы з імперыялізмам на ўсім фронце, у тым ліку і на яго ідэалагічнай частцы. Мы перакананы, што сумесным намаганням можна нанесці імперыялізму рашучае паражэнне па ўсіх лініях, атрымаць сусветную перамогу ў барацьбе за справу рабочага класа і ўсіх працоўных.

Таварышы! У працэсе дакумента нашай Наряды фармуляванне заклік: «Народы сацыялістычных краін, пралетары і ўсе дэмакратычныя сілы ў краінах капіталу, народы, якія вывільдзіліся, і прыгнечаныя народы, аб'яднуйцеся ў агульную барацьбу супраць імперыялізму, за мір, нацыянальнае вызваленне, сацыяльны прагрэс, дэмакратыю і сацыялізм!» На нашу думку, гэты заклік вельмі добра выражае патрабаванне часу.

На нашай Наряды мы калектыўна вызначылі галоўныя накіраванні і канкрэтыя задачы барацьбы супраць імперыялізму ў сучасных умовах. Выстаўляючы іх ад імя нашых партый, за якімі ідуць цэлыя народы іх краін, буйнейшыя прафсаюзна і іншыя грамадскія арганізацыі, мы робім тым самым вельмі важны крок да згуртавання ўсіх антыімперыялістычных сіл. Дэмакратычнае абмеркаванне гэтых напрамкаў і задач з іншымі ўдзельнікамі антыімперыялістычнага руху дасць магчымасць вырашчаць канкрэтыя праграмы барацьбы на агульнанацыянальным і міжнародным узроўнях.

Мы глыбока перакананы, што ўсё гэта дапаможа зліць у адныя плыць самую розную сацыяльную руху, палітычныя плыні і арганізацыі, надаць барацьбе максімальную мэтанакіраванасць. У ходзе іх сумесных дзеянняў антыімперыялістычны фронт са сфэры лозунгу і канферэнцый усё больш будзе перамяшчацца ў сферу штодзёнай палітычнай практыкі.

У гэтай сувязі хателася б вярнуцца да пытання аб адзінстве рабочага руху і ў сырыянах, да праблемы ўзаемаадносін паміж камуністамі і праціўнікамі дэмакратыі.

Нельга забываць, што паслядоўная лінія камуністаў на адзінства рабочага руху не прынесла вынікаў. Узмацнілася дыферэнцыяцыя ў сацыял-дэмакратычным руху, наглядзеца адыход некаторай яго часткі, у тым ліку і асобных кіруючых дзеячаў, ад пазіцыі антыкамунізму. Антыізаваліся сувязі паміж прафсаюзна розных напрамкаў унутры асобных краін і ў міжнародным маштабе. Пачасціліся выпадкі падагненняў і сумесных дзеянняў прафсаюзна аб'яднанню рознай арыентацыі. Падзеі апошніх гадоў у многіх краінах капіталу паказалі, якая вялікая частка мас адзінства ў практычнай барацьбе супраць імпэрыялізму і іх ураддэ. Але гэта здаровая тэндэнцыя сустракае ўпярне проціудзельнае многіх лідэраў сацыял-дэмакратыі.

Кіраўніцтва значнай часткі сацыял-дэмакратычных партый, перш за ўсё тых, хто займае вядучае становішча ў сацыялістычным інтэрнацыянале, працягвае ланчыць барацьбу супраць камунізму, супраць сацыялістычных краін галоўнай задачай. Нам зразумела, што сваім антыкамунізмам адны з іх хоць і прыкрасць правы свайго рэфармісцкага курсу, а другі — сваю поўную адмову ад сацыялістычных мэт і кірувальню перад дэмакратычна-манапалістычным капіталізмам.

Лідэры сацыял-дэмакратыі не раз займалі і цяпер займаюць урадзлівыя пасады ў рэдакцыі краін, але яны і не думалі аб пераходзе ўладу ў рукі рабочага класа, а справа сацыялізмама тэм не рухацца ні на крок. Не дзіўна, што правыя лідэры сацыял-дэмакратыі спрабуюць дыскрэдытаваць рэальны сацыялізм, падаваць яго аб'ектыўна народам вялікай групы краін пад кіраўніцтвам камуністаў.

Антыкамунізм робіць правую сацыял-дэмакратыю нявольнай імперыялістычнай буржуазіі і ў пытанні міжнароднай палітыкі. На працягу апошніх дзесяці гадоў галоўным мэтам рэвалюцыйнай дзейнасці сацыял-дэмакратычных лідэраў здухаваліся ідэалогіі аб'яднання «атлантычнага сацыялізму», гэта значыць ваенна-палітычнага саюза дзяржаў Заходняй Еўропы са Злучанымі Штатамі ў рамках Паўночнаатлантычнага дагавору.

Вось чаму мы карыстаемся гэтым форумам, каб у таці сур'езны момант, які пераключае свет, зноў напамінуць сацыял-дэмакратычным лідэрам: адказаць за тое, што магчымасці сучаснага рабочага класа ў барацьбе супраць імперыялізму выкарыстоўваюцца далае не поўнаасю, ляжыць на вас, на вашай палітыцы антыкамунізму!

Наша лінія ў адносінах да сацыял-дэмакратыі гранічна ясная. Мы вядзем і будзем працягваць весті барацьбу супраць нашых ідэяў і палітычных праціўнікаў і ў рэдах з прычынавых пазіцыі марксізма-ленінізма; у той жа час мы ідзем на супрацоўніцтва, на адзіна дзеянні з тымі, хто сапраўды гатовы змагацца супраць імперыялізму, за мір, за інтарэсы працоўных. Есць такія надзельныя пытанні, на якіх асабліва насела неабходнасць адзінства дзеянняў паміж рабочымі партыямі, у тым ліку і тымі, што нясуць адказнасць за палітыку сваіх дзяржаў. Гэта перш за ўсё пытанні, звязаныя з прадурхваленнем сусветнай вайны, са стварэннем сістэмы еўрапейскай бяспекі, з барацьбой супраць прагрэсу фашызму.

Такія некаторыя мэрванні дэлегацыі КПСС па пытанні згуртавання камуністычнага руху і стварэння шырокага антыімперыялістычнага фронту народаў.

III. КПСС ВЕРНАЯ СВАЙМУ ІНТЭРНАЦЫЯНАЛНАМУ АВАР'ЯЗУ

Таварышы! Вось якое больш як паўстагоддзя Савецкі Саюз процістаяў імперыялізму на ўсіх напрамках — і палітычным, і эканамічным, і ідэалагічным, і ваенным.

Адразкі жасія заканчэння грамадзянскай вайны У. І. Ленін падкрэсліваў: «Зараз галоўнае сваё ўздзеянне на міжнародную рэвалюцыю мы аказваем сваёй гаспадарчай палітыкай» (т. 43, стар. 341). Наша партыя лічыць, што гэта паложэнне захоўвае значэнне і ў сучасных умовах. Ад нашых эканамічных дасягненняў залежыць аб'яднальнасць Савецкай краіны і ў немалой ступені ўсё сацыялістычнае савецкае вытворчасці, магчымасць проціудзельна імперыялістычнай палітыцы агрэсіі і вайны. Ад гэтых дасягненняў залежыць і наша магчымасць падтрымаць рэвалюцыйна і вызваленчага руху ва ўсім свеце. Залежыць ад іх і сіла прыкладу новага грамадскага ладу, якая становіцца самым лепшым агітатарам за сацыялізм і для працоўных у краінах капіталу і для народаў, якія сцінулі ярмо каланіялізму.

Азіраючыся на пройдзены шлях, мы, савецкія камуністы, можам сказаць, што развіццё эканомікі — гэта складаны фронт барацьбы, які патрабуе вялікай і прытым штодзёнай намагаюцца. Для нашай краіны ён быў асабліва напружаны з-за атрыманай у спадчыну ад мінулага гаспадарчай адсталасці і велізарных разбурэнняў, прынесеных вайнамі, якія былі навязаны імперыялізмам. Усе вы ведаеце, як мы перадоўвалі гэтыя цяжкасці, чаго дабіліся ў развіццё гаспадаркі за гады Савецкай улады, якія вынікі гэта мела для міжнароднай абстаноўкі і сусветнага рэвалюцыйнага руху.

Сёння хателася б прывесці толькі некаторыя даныя, якія характарызуюць вынікі нашай работы ў СССР дзесяці гады. Вытворчасць прамысловай прадукцыі ў СССР вырасла за гэтыя восем гадоў у два з лішнім разо. Амаль на трэць узнялася вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі. На 43 працэнты павялічылася рэальная дахода працоўных.

Сур'ёзна скарцілася і дыстанцыя, якая аддзяляе нас у эканамічнай галіне ад самай магутнай і багатай краіны капіталістычнага свету — ЗША. У 1960 г. аб'ём нашай прамысловай вытворчасці склаў 55 працэнтаў ад амерыканскага, а ў 1968 г. — ужо каля 70 працэнтаў.

Вядома, гэтыя лічбы не даюць поўнага ўяўлення аб праведзенай савецкім народам рабоце. Трэба сказаць, некалькі слоў не толькі аб колькасці, але і таксама і аб якасці баку слоў.

У апошнія гады, асабліва з пачатку гэтай пяцігодкі, дзілаваная па Дырэктывах ХХІІІ з'езда КПСС, гэты бок дзейнасці стаў, можна сказаць, прадметам асаблівых клопатаў нашай партыі. Разумеючы ўсю важнасць захавання высокай тэмпаў агульнага эканамічнага росту, мы разам з тым узялі курс на стварэнне самай перадавой у свеце — і па эканамічнай эфектыўнасці, і па навукова-тэхнічнаму узроўню — на народнай гаспадарцы. Мінулыя гады былі вельмі плённыя і ў гэтых адносінах.

За апошні пераходнага развіцця тых галін, якія вызначаюць тэхнічны прагрэс, — хіміі, радыёэлектронікі і прыборабудавання, дакладнага і цяжкага машынабудавання і іншых — сур'ёзна мянялася структура прамысловасці.

Створаны за апошнія гады пераломовы і для буйных зрухаў у сельскай гаспадарцы, дзе ў нас былі немалыя цяжкасці. Ніколі ішчэ дзяржава не выдзяляла такіх вялікіх капіталаў на дапамогу на комплексную механізацыю і электрыфікацыю сельскагаспадарчай вытворчасці, яе хімізацыю, на меліярацыйнае зямель.

У апошнія гады па ініцыятыве партыі была пачата перабудова ў кіраванні нашай эканомікай, мы ўсур'ез заняліся ўдасканаленнем метаду плавания і гаспадарства. Гэта складаная работа яшчэ не завершана, але ўжо цяпер вядома, як плёна яна ўплывае на народную гаспадарку.

Хателася б падкрэсліць, таварышы, што за бясспрэчнымі

Важную задачу мы бачым таксама ў тым, каб наблізіць праціўнікаў зладу да гарадскіх жыхароў і па ўзроўню дэмакратыі і па культурна-бытавым абслугоўванню, і па ўзроўню і выгодаў жыцця. Для нашай краіны, дзе многа мільянаў людзей жыве ў вёсках, — гэта задача ў аднолькавай меры і важная, і складаная.

Мы разлічваем, што ў вырашэнні гэтых праблем новай пяцігодка будзе сур'езным крокам наперад. Аднак мяжародна б, каб гэтыя праблемы вырашаліся хутчэй. Усім на хателася б атэаюцца не дае нам магчымасці накіраваць усё рэсурсы краіны на развіццё эканомікі, павышэнне дабрабыту працоўных і ўздым культуры. Вялікія справы даводзіцца выдзяляць на абарону. І магу запэўніць вас, што яе мы трымаем на самым высокім узроўню. Нашы Узброеныя Сілы надаюць абаронаю рубжы сваёй Радзімы, разам з саюзнымі арміямі стаяць на варце заваёў браціх краін сацыялізма, на варце міру і бяспекі народаў.

Вялікія задачы мы ставім перад сабой у сацыяльна-палітычнай галіне.

На першым плане тут — далейшы развіццё сацыялістычнай дэмакратыі і ўмацаванне Савецкай дзяржавы. Жыццё, гістарычны вопыт сваёй краіны і іншых сацыялістычных краін навукаў дае нам багаты гэтага задачы ў іх непарыўным адзінстве. Без адданнага, дакладна дзеючага ва ўсіх зварных дзяржаўнага апарату нематчыма кіраўніцтва складаным і тонкім арганізмам сучаснай эканомікі і іншымі часткамі грамадскага жыцця, не і гаварычы ўжо аб абароне краіны.

Крыніца сілы сацыялістычнай дзяржавы — непарыўная сувязь з народам, уцягненне самых шырокіх мас у кіраванне краінай і грамадскімі справамі. Гэта ярэс і закліканне забеспечыць сацыялістычна дэмакратыі. Яе ўдасканаленне і разшырэнне складае галоўны напрамак палітычнага развіцця савецкага грамадства на шляху да камунізму.

Вядома, гутарка ідзе аб развіццё дэмакратыі сацыялістычнай, якая мае ясны класавы змест, заклікання служыць справе сацыялізма. «Чыстая дэмакратыя», — падкрэсліваў Ленін. — Есць хлусліва фраза ліберала, які ашуквае рабочых. Гісторыя ведае буржуазную дэмакратыю, якая ідзе на змену феадальнаму і пралетарскаму дэмакратыі, якая ідзе на змену буржуазнай» (т. 37, стар. 251). Гэты ланіскі вывад поўнаасю папярэдняе жыццё, гістарычна ланіскі.

Развіццё сацыялістычнай дэмакратыі — гэта так жа вялікая прадурхваленая практычная работа на многіх напрамках. Яна ўключае ў сабе актывізацыю і палітычнае дзейнасці ўсіх арганізацый, якія аб'ядноўваюць масы, і ў прыватнасці чаруваў дэпутатаў працоўных, прафсаюзаў, камсамола. Яна мае на ўвазе і ўдасканаленне значнаўдзельна асноўнай часткі дэмакратыі, мы надалей вялікае значэнне таксама развіццю дэмакратыі асноўнага маса насельніцтва, — на заводзе і фабрыцы, ва ўстаноўках, у калгасах. Адно з прыкладаў гэтай работы мы ўжо служыць Статут сельскагаспадарчай арцелі, праект якога цяпер вынесены на ўсенароднае абмеркаванне.

Удасканаленне сацыялістычнай дэмакратыі цесна звязана з павышэннем палітычнай свядомасці шырокіх мас, іх інфармаванасці аб палітыцы партыі і дзяржавы, павучаннем у іх глыбокай зацікаўленасці ў гэтых справах, выхаваннем сапраўдных гаспадароў краіны. На гэтым напрамку мы вядзем рашучую барацьбу супраць уплыву буржуазнай ідэалогіі і прапаганды, перажыткаў капіталізму ў свядомасці людзей.

Сваёй важнай задачай мы лічым далейшае ўмацаванне саюза ўсіх напай і народнасцей нашай імпэнацыянальнай краіны. Усе ведаеце, таварышы, што і ў гэтай галіне сацыялістычны пераўтварэнні мы дабіліся значных вынікаў, якія мелі прычынавае значэнне для рэвалюцыйнага руху, для абуджэння прыгнечаных народаў, для развіцця і аб'яднання камуністычнага саюза ўсёй сваёй дзейнасці на марксізм-ленінізм, цесна звязана з найшырэйшымі масамі працоўных, надае ўсёй рабоце па будаўніцтву камунізму арганізаваны і планамерны характар.

Ажыццяўляючы сваю кіруючую ролю, партыя робіць усё неабходнае, каб працоўныя масы маглі актыўна ўплываць на фарміраванне і ажыццяўленне дзяржаўнай палітыкі, мелі рэальную магчымасць праявіць сваю ініцыятыву, свой палітычны галас у рашучай барацьбе з бюракратызмам і тэндэнцыямі, ад якіх кіраўніцкі апарат не застрахаван поўнаасю і пры сацыялізме.

Павышэнне кіруючай ролі партыі ўзмацняе яе адказнасць за ўсё, што робіцца ў краіне, за сучаснае і будучае Савецкай дзяржавы. А гэта значыць, што партыя павінна сама развівацца, узмацняць багатысць сваіх радоў, мацаваць іх ідэяна і арганізацыйнае адзінства.

За восем з лішнім гадоў, што мінулі насяля папярэдняй Наряды праціўнікаў камуністычных і рабочых партый, КПСС вырасла больш чым на чатыры з паловай мільёны чалавек. Цяпер у яе раліва налічваецца амаль 14 мільянаў камуністаў. Больш яе падава наставу партыі — гэта рабчы і сцягне. Мы надаём вялікае значэнне таму, каб вядучае месца ў партыі займалі рабочыя Гэта адпавядае класавы прыродзе нашай партыі, ролі і месцу рабочага класа ў жыцці нашай грамадства. Вялікую ролю адбывае ў жыцці партыі калгаснае сялянства. Партыя аб'ядноўвае мільёны спецыялістаў народнай гаспадары, вучоных, дзеячаў культуры, іншых праціўнікаў інтэлігенцыі, якія ўносіць вялікі ўклад у справу сацыялізма, навукова-тэхнічнага і культурнага прагрэсу грамадства.

Рост радоў нашай партыі з'яўляецца іскравым сведчаннем яе высокага аўтарытэту сярод усіх слаёў працоўных нашай краіны. Камуністычная партыя, яе ўнутраная і знешняя палітыка карыстаюцца поўнай і аднадушнай падтрымкай усёго савецкага народа.

Удасканаленне работы партыі мы ставім у сувязь з паслядоўным развіццём унутрыпартыйнай дэмакратыі, няўхільным ажыццяўленнем прыпынку дэмакратычнага цэнтралізму. Усе вы ведаеце, як многа было зроблена і робіцца ў гэтым напрамку за апошнія гады, якое месса занялі гэтыя пытанні ў рамках ХХ — ХХІІІ з'ездаў КПСС.

Таварышы! А гэта, як і складаная справа, унутры нашай краіны, ад поспеху ў камуністычным будаўніцтве ў многім залежыць размах і глыбіня ўздзеяння знешняй палітыкі Савецкага Саюза на міжнародную абстаноўку. Асноўны мэты і накіраванні гэтай палітыкі дакладна вызначаны рашэннямі ХХІІІ з'езда КПСС.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза ўсю сваю знешне-палітычную дзейнасць накіроўвае на тое, каб свее сацыялізма быў сёння мацнейшым, чым учора, а заўтра мацнейшым, чым сёння. Гэта знаходзіць сваё канкрэтнае ўвасабленне ў намагаюцца, якія робіць яшчэ дзяржава разам з іншымі сацыялістычнымі краінамі з мэтай далейшага развіцця палітычнага, абароннага і гаспадарчага супрацоўніцтва.

Савецкі Саюз разам з іншымі сацыялістычнымі краінамі займае актыўныя пазіцыі па шырокім і заўсёды бурлівым фронце нацыянальна-вызваленчага руху, аказвае пэўную палітычную падтрымку, маральную і матэрыяльную дапамогу народам, якія змагаюцца за сваё вызваленне.

Савецкі Саюз і надалей будзе аказваць дзейную ваенную і эканамічную дапамогу і маральна-палітычную падтрымку вольнаму народу, які адбівае імперыялістычную агрэсію. Мы лічым зусім абурганнавай і справядлівай праграму палітычнага ўтварэння в'етнамскага фронту, выкладзеную ў «10 пунктах» Нацыянальнага фронту вызвалення Паўднёвага В'етнама, і падтрымліваем яе праграму.

Малодыя дзяржавы Азіі і Афрыкі нягледзячы на знаходзяць аперу ў асобе Савецкага Саюза. З многімі з іх наша краіна супрацоўнічае ў галіне эканомікі, навуцы, тэхнікі, культуры, падрыхтоўкі нацыянальных кадраў.

Савецкі Саюз аказвае і надалей будзе аказваць усебаковую дапамогу арабскім дзяржавам, якія падвержаны агрэсіі. Мы шчыра выступаем за поўнае ажыццяўленне праграмы разваліцця Савета Бяспекі ад 22 лістапада 1967 года, якая адкрывае шлях да ўстанавлення справядлівага і трывалага міру на Блізкім Усходзе.

Імперыялісты сапраўды уносіць разлад у адносіны паміж дзяржавамі, якія з'яўляюцца нацыянальна незалежнымі. Савецкая знешняя палітыка проціудзельна імперыялістычным падпомам, садзейнічае таму, каб рознагалосці паміж гэ-

тым дзяржавамі вырашалася мірным шляхам. Адно з прыкладаў гэтага з'яўляецца Ташкенскае сустрачка кіраўнікоў Індыі і Пакістана, келі нават ваявоўны краіны змаглі дагаварыцца аб спыненні ваенных дзеянняў.

Мы разлічваем супраць імперыялістычнага амерыты, дзе ўмацавання савецкае імперыялістычнаму дыктату і прыгнэты замежных напай.

У аснове адносін Савецкай дзяржавы з краінамі капіталістычнага свету ляжыць абурганнава У. І. Ленінскі прыпынкі мірнага суіснавання дзяржаў незалежна ад іх грамадскага ладу. Гэты прыпынкі азначае, што спрэчныя пытанні, якія ўзнікаюць паміж краінамі, пачынаюць вырашацца не сілай зброі, не вайной, а мірным шляхам. Ён ужо атрымаў шырокае міжнароднае прызнанне.

Мірнае суіснаванне не папярэджае на барацьбу ідэалогіі, гэта трэба падкрэсліць з усёй рашучасцю. Разам з тым яно не зводзіцца проста да адсутнасці вайны паміж сацыялістычнымі і капіталістычным дзяржавамі. Захаванне прыпынку мірнага суіснавання адкрывае і больш шырокае магчымасці развіцця адносін паміж імі. Гутарка ідзе аб урэгуляванні са сталом перагавораў міжнародных праблем, аб узгадненні мер па змяншэнню ваеннай небяспекі і разрады міжнароднай напружанасці, а таксама аб ўзаемавыгадных эканамічных, навуковых і культурных сувязях.

Вопыт апошняга часу, у прыватнасці развіццё адносін Савецкага Саюза з Францыяй, Фінляндіяй, Італіяй, Японіяй і шэрагам іншых краін, сведчыць аб тым, што такія магчымасці закладзены ў палітыцы мірнага суіснавання. Мы не робім тут выключэнняў ні для адной з капіталістычных дзяржаў, у тым ліку і для ЗША. Мірнае суіснаванне для нас не часовы тактычны прыём, а важны прыпынкі паслядоўна міралаюбай сацыялістычнай знешняй палітыкі. Такая палітыка стварае найбольш спрыяльныя ўмовы для будаўніцтва новага грамадства ў краінах сацыялізма, для разгарнення рэвалюцыйнага і вызваленчага руху.

Мы добра ведаем, што на фарміраванне знешняй палітыкі буйных капіталістычных дзяржаў часта ўплываюць краіны агрэсіўныя колы. Каб абароніць іх актыўнасць, неабходна цвёрдасць, выкрывіць іх інтрыгі і правакацыі, пастаянна гатоўнасць да рашучага адпору агрэсіўным замахам. Менавіта такую знешнюю палітыку праводзіць КПСС, Савецкі Саюз.

Мы адраозіваем у капіталістычным свеце ідэй умеркаванае крыўда. Застаюцца нашымі класавымі, ідэйнымі праціўнікамі, яго прадурхваленні дасціжнае цяжкае ацэнаваюць цяперашнія савецкія сілы ў стварэнне свабоднага ўзаемапрыяльнага рацінны прырэчэнні міжнародных пытаньняў. Наша дзяржава пры правядзенні сваёй знешняй палітыкі ўлічвае такія фактары.

Перагарожваючы тэндэнцыі ваеннай прагрозе, не аслабляючы пільнасць да падпоўна агрэсіўных і рэваншійскіх колаў, мы будзем і надалей рабіць усё, што ад нас залежыць, каб ліквідаваць ачагі ваеннай небяспекі на нашай планеце.

Вострыя праблемы сучаснай міжнароднай абстаноўкі не аслабляюць ад нас задачу больш даўга-часовых, а менавіта стварэння сістэмы калектыўнай бяспекі ў тых частках ажнога шара, дзе канчаткова патрэба разважэння новай сусветнай вайны, разважэння Узброеных канфліктаў. Такая сістэма — лепшая замена існуючым ваенна-палітычным групам.

Камуністычныя і рабочыя партыі Еўропы, як тыя, што стаяць ва ўладзе, так і партыі ў капіталістычных краінах контыента, вырашаюць на сваёй Карлаварскай канферэнцыі сумесную праграму барацьбы за забеспячэнне бяспекі ў Еўропе. З канкрэтнай праграмай бяспекі народаў Еўропы, стабільнасці граніц і мірнага супрацоўніцтва еўрапейскіх дзяржаў выступілі краіны-удзельніцы Варшаўскага дагавору. КПСС, Савецкі Саюз будуць рабіць усё для ажыццяўлення гэтай праграмы.

Мы думаем, што ход палей ставіць на парадок дня і задачу стварэння сістэмы калектыўнай бяспекі ў Азіі.

У працэсе дакумента, які мы абмяркоўваем, падкрэсліваецца неадкладнасць прывядзення ў дзеянне Дагавору аб нераспаўсюджанні ядзернай зброі, неабходнасць забароны гэтай зброі і выкарыстання ядзернай энэргіі выключна з мірных мэтай. Узмацненне эфектыўнасці забароны хімічнай і бактэрыялагічнай зброі — гэта таксама наша агульная мэта. Удзельнікам Наряды добра вядома, колькі настольнасці і ініцыятывы праявіла ва ўсіх гэтых напрамках савецкая знешняя палітыка.

Як раней, так і цяпер Савецкі Саюз гатовы дагаварыцца аб усеагульным і поўным забараненні, і перш за ўсё абмеркаванню і стрымліванню гонкі ўзбраенняў, і перш за ўсё абмеркаванню і рэакцыі. Прымуць імперыялістаў да згортвання гонкі ўзбраенняў — гэта значыць пахцінуць пазіцыі значнычак новай вайны, пераключаць каласальныя сродкі на стварэнне новай мэты, умацаваць мір ва ўсім свеце.

Камуністычная партыя Савецкага Саюза, савецкі народ будуць і надалей перамажаць сваёй уклад у вырашэнне задач антыімперыялістычнай барацьбы, непахісна адстойваюць справу міру, дэмакратыі, нацыянальнай незалежнасці і сацыялізма.

Таварышы!

Наш рух мае вялікую і рэвалюцыйную. Ля яго калыскі стады ідэяў мысліцелі і славуючыя Карл Маркс і Фрыдрых Энгельс. Іх палымныя заклік «Пролетары ўсіх краін, аднаіцеся!» прагучаў над усім светам. Ён увасобіў у сабе ідэю адзінства і саюза ўсіх працоўных, агульнасці іх інтарэсаў і адзінага бітва нашых руху.

У мінулы годзе мы з вамі адзначалі стопацідзецігоддзе з дня нараджэння заснавальніка навуковага камунізма Карла Маркса. Пры гэтым мы не проста аддавалі даніну заслужанай павагі ч